

Tilinpäätös ja toimintakertomus 2020

Liikunnan ja kansanterveyden
edistämissäätiö LIKES sr

LIKES

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2020

Tausta

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES sr:n tarkoitus on ”Liikunnan ja terveyden edistäminen sekä niiden tutkimuksen tukeminen”. Säätiön perustivat vuonna 1969 (merkintä säätiörekisteriin 24.4.1970) Jyväskylän kaupunki ja Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta. Säätiö ylläpitää Jyväskylässä Liikunnan ja terveyden tutkimuskeskusta (Likes-tutkimuskeskus). Edistääkseen säätiön tarkoitusta Likes toteuttaa ja koordinoi valtakunnallisia liikunnanedistämisen- ja toimintakulttuurien muutosohjelmia, tekee liikuntaan ja terveyteen liittyvää monitieteistä tutkimusta sekä näihin liittyvää mittaus-, kehittämis-, asiantuntija- ja julkaisutoimintaa. Likes ei ole apurahasäätiö, säätiön toiminta rahoitetaan pääosin julkisilla avustuksilla ja vähässä määrin oman elinkeinotoiminnan tuotoilla.

1 Olennaiset tapahtumat tilikaudella 2020

Säätiön hallituksen puheenjohtajana toimii Tom Nevanpää (Jyväskylän kaupunki) ja varapuheenjohtajana Mika Pekkonen. Hallituksen keskeisenä tavoitteena on ollut säätiön toimintaedellytysten varmistaminen ja talouden vakauttaminen taloudellisesti vaikeiden aikojen ja valtionavustusten käyttöä koskevien ohjeistusten muuttumisen jälkeen (vuodesta 2017 lähtien). Säätiön strategia (2020–2024) päivitettiin pitkälti aiemman strategian pohjalta.

Likesin valtakunnallinen liikunnanedistämistoiminta kytkeytyi edelleen vahvasti hallitusohjelmaan: Antti Rinteen (sd) ja Sanna Marinin (sd) hallitusohjelmissa mainittiin tavoitteena ”Liikunnallinen kokonaisaktiivisuus nousee kaikissa ikäryhmissä”. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla hallitusohjelmaan sisältyi kirjaus tavoitteen toimeenpanosta, ”Liikkuva Suomi -ohjelman käynnistämisestä ja Liikkuva koulu -toimintamallin laajentamisesta kaikkiin ikäryhmiin”. Liikkuva Suomi -ohjelman koordinoitettava sisällytettiin Liikkuva koulu -ohjelman avustuspäätöksen ehtoihin. Ohjelmakokonaisuuteen kuuluu Liikkuva aikuinen -ohjelma, joka jatkaa vuonna 2019 päättyneen Kunnossa kaiken ikää -ohjelman työtä. Kevään 2020 aikana ilmeni, että opetus- ja kulttuuriministeriön piti luopua ”Liikkuva Suomi”-brändistä; ohjelma-kokonaisuutta kutsutaan ”Liikkuvat-ohjelmiksi”.

Vuosi 2020 oli päätetty Likesin 50-vuotisjuhlavuodeksi. Tätä silmällä pitäen valmisteltiin Likes-brändiuudistus (ks. Viestintä), vuosina 2019–2020 ja valmistauduttiin juhlimaan 24.4.2020 (säätiörekisteriin merkitsemisen merkkipäivä). Juhlien jatkoksi olisi järjestetty Seinäjoelle

Liikkuva koulu -seminaari (27-28.4.2020), johon oli tammikuun loppuun mennessä ilmoittautunut yli 900 osallistujaa. Brändiuudistus lanseerattiin huhtikuun alussa.

Säätiön hallituksen jo vuonna 2017 käynnistämä selvitystyö Likesin toiminnan taloudellisen pohjan vakauttamiseksi oli vuonna 2019 fokusoitunut strategisten yhteistyömahdollisuuksien selvittämiseen Jyväskylän Ammattikorkeakoulun (JAMK) kanssa. Prosessi eteni hyvässä hengessä talvella 2020.

Maaliskuun puolivälissä 2020 realisoitui Covid-19-pandemia Suomessakin.

Likesin 50-vuotisjuhlat siirrettiin, ensin syksyyn 2020 ja piakkoin suosiolla syksyyn 2021. Liikkuva koulu -ohjelman seminaari siirrettiin samoin, osallistumismaksuja palautettiin lähes 200 t€. Myös Liikkuva aikuinen -ohjelman suunnittelema maaliskuinen Kunnan Päivät -tapahtuma peruttiin. Tapahtumassa oli tarkoitus linjata Liikkuva Suomi -kokonaisuus ja avata uusi Liikkuva aikuinen -ohjelma. JAMK-integraatioprosessi hidastui. Tutkimushankkeiden kriittiset mittaukset saatiin merkittävässä määrin toteutettua.

Korona sulki Veikkauksen rahapeliautomaatit, ja kiihdytti keskustelun rahapelite toiminnan rahoituksen määrästä ja merkityksestä yleishyödyllisen toiminnan tukemisessa. Rahapelien toiminnan tuotto laski 2020 noin 30 % edellisen vuoden tasosta; Suomen hallitus päätti kuitenkin kompensoida vastaavan määrän budjettivaroista 2020 ja vielä 2021 – mutta ei enää 2022. Pitkään pinnan alla kytenyt kysymys rahapelite toiminnan tuottojen määrästä ja käsittelyssä valtion budjetissa nousi pintaan, eikä ratkaisu tätä kirjoitettaessa ole vielä selvillä. Varmaa on, että Veikkauksen rahapelien tuotto jatkossa tulee laskemaan merkittävästi, mikä heijastuu liikunnan edistämisen rahoitukseen.

Likes on ollut vuodesta 2017 lähtien eri mieltä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa erityisavustuksille kohdennettavien yleiskustannusten määrittämisestä. Korkein hallinto-oikeus antoi kiistassa lopullisen ratkaisun toukokuussa 2020; ratkaisun mukaan ministeriöllä oli lainmukainen oikeus olla sitä mieltä, että Likes ei ole pystynyt tarpeellisesti osoittamaan, että erityisavustuksille tiliselvityksissä kohdennetut yleiskustannukset olisivat olleet nimenomaisesti kyseisistä hankkeista aiheutuneita kustannuksia, ja siten myös ministeriöllä oli oikeus periä kyseiset avustuserät takaisin. Likes ja OKM sopivat takaisinperinnän maksueristä ja -aikataulusta kesäkuussa 2020. Takaisinmaksu suoritetaan määräerin vuoden 2024 loppuun mennessä.

Strategisen yhteistyön syventämisen selvitys JAMKin kanssa hidastui keväällä ja kesällä 2020, mutta lokakuussa solmittiin aiesopimus yhteistyön tiivistämisestä tavoitteena organisaatioiden toimintojen yhdistäminen siten, että Likesin toiminta ja henkilöstö siirtyvät JAMKille 1.1.2022 mennessä. Osapuolten yhteisenä tavoitteena on muodostaa valtakunnallisesti ja kansainvälisesti vaikuttava kokonaisuus, joka pystyy osaamisellaan ja tutkimustiedolla muuttamaan työelämän ja yhteiskunnan toimintakulttuureja hyvinvointia edistäviksi ja uudistamaan terveyden edistämisen ja kuntoutuksen toimialaa. Toimintojen yhdistymisellä ei haeta säästöjä vaan toiminnan kasvua synergioiden ja uusien mahdollisuuksien hyödyntämisen

kautta. Sopimuksen taustaksi oli saatu Jyväskylän kaupungin ja opetus- ja kulttuuriministeriön kannanotot.

Likesin elinkeinotoimintojen vauhdittamista jatkettiin koronasta huolimatta. Tilanne pakotti peruuttamaan monia Liikkuvaan kouluun liittyviä hankkeita, mutta toisaalta mm. Kuntokatsastuksen myynnissä nähtiin positiivisia merkkejä.

Säätiön henkilöstö omaksui joustavasti laajat etätyökäytännöt kevästä 2020 alkaen.

1.1 Innovatiivinen tutkimusstrategia

Liikunnan ja terveyden tutkimus

(tutkimusjohtaja Tuija Tammelin)

Tutkimushankkeet ja niiden mittaukset etenivät pääosin suunnitellusti, vaikkakin koronaepidemia aiheutti viivästyksiä ja uusia järjestelyjä. Liikkuvaa matikkaa -tutkimushankkeen kuuden kuukauden pituinen interventio pystyttiin toteuttamaan suunnitellusti ja tärkeimmät mittaukset liittyen matematiikan oppimistuloksiin pystyttiin mittaamaan maaliskuussa juuri ennen kuin koulujen ovet sulkeutuivat oppilaiden siirtyessä etäopetukseen.

Korona aiheutti viivettä myös PILO-hankkeessa, Pienten lasten liikunnan ilon, fyysisen aktiivisuuden ja motoristen taitojen seurannan kehittäminen. Syksyllä 2020 Keski-Suomen päiväkodeissa toteutettiin 4–6-vuotiaiden lasten mittauksia ja mittaukset jatkuvat vuonna 2021 pääkaupunkiseudulla ja Pohjois-Suomessa.

Liikunta kolmessa sukupolvessa -tutkimushankkeessa, joka liittyy laajaan Laseri-seurantatutkimukseen, saatiin aktiivisuusmittaukset päätökseen. Vuosina 2019–2020 mittauksiin osallistui noin 1 400 keski-ikäistä.

TUTKA2-hankkeessa kehitettiin ja toteutettiin fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmän (Move!) mittausten sovelluksia, jotta tukea tarvitsevat oppilaat voivat paremmin osallistua mittauksiin. Lisäksi kehitettiin sovellettuja kyselymenetelmiä ja kerättiin tutkimusaineisto tukea tarvitsevilta nuorilta osana Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa (LIITU 2020) -tutkimusta. Tähän tutkimukseen osallistui 1 257 opiskelijaa kaikista Suomen kuudesta ammatillisesta erityisoppilaitoksesta.

Strateginen tietotuotanto

(tutkimusjohtaja Kaarlo Laine)

Strategisen tietotuotannon perustehtävät liittyvät seurannan ja arvioinnin kentille. Vuonna 2021 toiminta keskittyi erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän seuratuun seurantaan, maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla -arviointitutkimukseen sekä ohjelmiin liittyviin erityisselvityksiin ja arviointeihin sekä näihin liittyvien tietokantojen

täydentämiseen. Toiminnasta viestittiin aktiivisesti asiantuntija-alustuksilla ja monipuolisilla materiaaleilla erilaisissa yhteyksissä ja monille eri toimijoille.

Uusi avaus oli Liikkuvat-ohjelmiin liittyvä paikallisten ja valtakunnallisten hankkeiden entistä tarkempi ja syvällisempi analyysi ja arviointi. Näistä tuloksista päästään raportoimaan laajemmin vuonna 2021. Strategisen tietotuotannon vastualueen työn tuloksia käytetään esimerkiksi Liikkuvat-ohjelmat-kokonaisuuden ohjaamisessa ja tulosten arvioinnissa.

Systemaattinen kehitystyö on johtanut siihen, että erilaisten tietoaalustojen rakentaminen on merkittävä uusi osa vastualueen työtä. Esimerkkeinä mainittakoon erityisesti Kunta-Virveli ja Seura-Virveli, jotka ovat täydentyneet runsaaksi tietoaaineistoksi liikunnan, hyvinvoinnin ja aktiivisuuden indikaattoreista. Lisäksi tekoälyanalyysit ovat ottaneet aimo harppauksen eteenpäin. Tosin tämän työkalun hyödyntäminen ja valjastaminen arvioinnin ja tutkimuksen palvelukseen vaatii vielä paljon panostusta. Odotuksia voidaan kohdistaa tekoälyn hyödyntämisestä esimerkiksi kuntien hyvinvointikertomusten analyysin osalta.

Vastualueen työntekijöillä oli vahva panos myös elinkeinotoimintaan liittyvän palvelutoiminnan toteutuksessa.

1.2 Valtakunnallisten ohjelmien toteuttaminen

Liikkuva aikuinen -ohjelma

(ohjelmajohtaja Jyrki Komulainen)

Liikkuva aikuinen -ohjelmaa rahoittavan opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa painopisteiksi sovittiin liikuntaneuvonnan palveluketjun ja liikkuvan työelämän valtakunnallinen johtaminen kehittäminen ja koordinointi. Vuoden alussa käynnistettiin strategiatyö, jonka pohjalta ohjelmalle luotiin missio ja visio sekä määriteltiin arvot, kohderyhmät ja keskeisten toimintamottojen ydintavoitteet. Strategiatyön jatkoksi ohjelmalle luotiin Aava & Bangin johdolla brändi, ja sen osiksi brand book sekä sisältösuunnitelma.

Kun toiminnan pohjatyö oli valmiina, alettiin ohjelmalle rakentaa kolmet uudet verkkosivut, liikkuva aikuinen.fi, liikuntaneuvonta.fi ja liikkuvatyöelämä.fi. Sivustojen sisällön ja rakenteen suunnittelu sekä sisällön tuottaminen sivuille olivat suururakka. Työssä apuna oli MEOM Oy. Verkkosivujen rakentamisen oleellinen osa oli ohjelman kuvaston ja kuvapankin luominen. Liikkuva aikuinen -ohjelma aloitti vuonna 2020 aktiivisen videotuotannon. Sosiaalisessa mediassa ja verkkosivuilla jaettavilla videoilla on vuoden aikana muun muassa tarjottu motivaatiota korona-ajan liikkumiseen sekä annettu tietoa liikuntaneuvonnasta sekä porraspäivistä. Videotuotantoa jatketaan keskeisenä viestinnän keinona.

Liikkuva koulu -ohjelmakokonaisuus

(ohjelmajohtaja Antti Blom)

Kärkihankkeen toteutuksesta raportoitiin ohjelman kärkihankeraportissa. Julkaisun aineistoina käytettiin vuosina 2010–2018 kerättyä monimenetelmäistä seuranta-aineistoa Liikkuva koulu -ohjelmasta, ja raportti oli siten myös yhteenveto koko ohjelman elinkaaresta. Ohjelman kärkihankeraportin lisäksi Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi toteutti Valtion liikuntaneuvoston toimeksiannosta ulkoisen arvioinnin kärkihankkeen toteutuksesta. Kärkihankkeen tavoite valtakunnallisesta kattavuudesta toteutui ja kärkihankkeen loppuun mennessä (vuoden 2018 lopussa) ohjelmassa oli mukana 289 Suomen kuntaa eli 93 prosenttia kunnista. Lisäksi 2 139 peruskoulua eli 90 prosenttia kouluista oli rekisteröitynyt Liikkuvaksi kouluksi ja puoli miljoonaa peruskoululaista (92 %) kävi koulua Liikkuvassa koulussa. Kärkihankeraportissa on kuvattu ohjelman eri osa-alueiden kehittyminen ja toteutuksen periaatteet vuosina 2010–2018.

Vuoden 2020 lopussa Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmassa on mukana 2 611 varhaiskasvatuksen toimipaikkaa, ja Liikkuva opiskelu -ohjelmaan on rekisteröitynyt 297 oppilaitosta toiselta ja korkea-asteelta.

Liikkuva varhaiskasvatus, koulu ja opiskelu -ohjelmien webinaareissa oli vuonna 2020 yhteensä 2 500 osallistujaa. Ohjelmien verkostotilaisuuksissa oli yhteensä 679 osallistujaa. Edellisten lisäksi ohjelmat järjestivät OKL-koulutuksia, joissa oli yhteensä 396 osallistujaa. Edellä mainittuihin perustuen kaikissa ohjelmien järjestämissä tilaisuuksissa oli siten vuonna 2020 yhteensä 3 575 osallistumiskertaa. Kyseinen määrä on korkein osallistumisluku Liikkuva koulu -ohjelman historiassa. Aiempina vuosia on parhaimmillaan saatu noin 2 500 osallistujaa.

1.3 Aktiivinen asiantuntijatoiminta

Säätiön työntekijät ovat edelleen jäseninä useissa kansallisissa ja kansainvälisissä asiantuntijatyöryhmissä, mm. hallitusohjelmaperustaisessa liikuntapoliittisessa koordinaatioelimessä, STM:n alaisessa kansanterveyden neuvottelukunnan yhdyspintajaostossa, DCD Käypä hoitotyöryhmässä, THL:n lihavuuden ehkäisyn asiantuntijaryhmässä sekä kaikkien OKMn rahoittamien liikunnallista elämäntapaa edistävien hankkeiden ohjausryhmissä.

Meidän perhe liikkeellä -hanke

(terveyden edistämisen asiantuntija Kaisa Koivuniemi)

Vuonna 2020 käynnistyi sosiaali- ja terveysministeriön terveyden edistämisen määrärahalla toteutettava kolmivuotinen Meidän perhe liikkeellä -hanke, jossa vahvistetaan perhekeskustoimintaan kytkeytyvien, lapsiperheitä työssään ja toiminnassaan kohtaavien ammattilaisten ja vapaaehtoisten yhteisiä käytäntöjä sekä osaamista perheiden kokonaisyhyvinvoinnin tukemiseksi. Tavoitteena on, että eri taustaisilla ammattilaisilla ja vapaaehtoistoimijoilla on tiedossaan ja käytössään aiempaa enemmän työkaluja esimerkiksi liikunnan ja liikkumisen

puheeksi ottamiseksi sekä liikkumaan kannattelemiseksi. Pitkällä aikavälillä tavoitellaan yhteistä toimintakulttuuria ja luodaan edellytyksiä perheiden liikkumisen lisääntymiselle tulevaisuudessa.

Keski-Suomen Liikunta ry toimii hankkeessa osatoteuttajana ja keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat MLL Järvi-Suomen piiri ry sekä neljä keskisuomalaista pilottikuntaa (Joutsa, Keuruu, Laukaa, Petäjävesi). Kehittämistyötä tehdään yhdessä muun muassa Keski-Suomen perhekeskisyhdyskuntien verkoston ja sote-uudistuksen (lapset, nuoret, perheet) kanssa. Hankkeen myötä on päästy mukaan myös uusiin, valtakunnallisiin verkostoihin.

Hankkeen toiminnot toteutuivat vuoden 2020 aikana pääsääntöisesti suunnitelman mukaisesti, tosin osin sovelletusti. Suurin vaikutus koronatilanteella oli siihen, että kasvokkaisten pilottikuntatapaamisten puuttuessa hankkeen kohderyhmää on ollut haastavaa kiinnittää mukaan toimenpiteisiin. Viestinnällisiä toimenpiteitä toteutui puolestaan alkuperäistä suunnitelmaa enemmän. Ensimmäisen hankevuoden aikana kehittämisideat ovat jalostuneet, uudenlaisia yhteistyöverkostoja on syntynyt ja on päästy perusteellisesti pohtimaan liikunnan edistämisen sanoittamista uusille kohde- ja yhteistyöryhmille.

Hankkeena Meijän perhe liikkeellä on Likesille historiallinen, sillä edellisestä terveyden edistämisen määrärahalta toteutettavasta operaatiosta on jo pitkä aika. Hankkeen taustalla on useamman vuoden ajalta pitkäjänteistä yhteistyötä lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavien toimijoiden kanssa.

1.4 Viestintä

(viestintäpäällikkö Annaleena Aira)

Likes käynnisti brändiuudistusprosessin vuonna 2019 tavoitteena uudistaa liikunnan edistämisen mielikuvia liikuntakentän ulkopuolella. Avidly Agencyn kanssa yhteistyössä toteutettu brändiuudistus ja uusi visuaalinen ilme julkaistiin huhtikuussa 2020. Samalla julkaistiin Likesin uudet verkkosivut, jotka toteutettiin yhteistyössä MEOMin kanssa. Julkaisun jälkeen brändin kehitystyö jatkuu.

Brändiuudistuksen myötä Likesin sosiaalisen median kanavissa alettiin viestiä aiempaa kohderyhmälähtöisemmin. Erilaisiin sisältöihin ja aktiivisuuteen panostaminen näkyi Facebook- ja Twitter-kanavien seuraajamäärien ja tavoittavuuden kasvuna.

Vuonna 2020 Likesin Facebook-seuraajien määrä kasvoi 118 uudella seuraajalla seuraajamäärän ollessa vuoden lopussa 455. Vuoden 2020 aikana Likes tavoitti Facebookissa yhteensä 12 741 henkilöä. Edellisen vuoden aikana Likesin Facebook-kanava sai 78 uutta seuraajaa ja tavoitti yhteensä 7 805 henkilöä.

Likesin Twitterissä seuraajien määrä oli vuoden 2020 lopussa 1 047. Seuraajien määrä kasvoi brändin lanseerauksen jälkeen huhtikuun ja joulukuun välisenä aikana yhteensä 196

seuraajalla. Vuonna 2020 Likesin Twitter-tilin julkaisujen kuukausittaiset näyttökerrat vaihtelivat 6 900 näyttökerran ja 27 800 näyttökerran välillä

Likes on hoitanut Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä KEHOn viestinnän asiantuntijapalvelua helmikuusta 2019. KEHO on 16 yleishyödyllisen organisaation muodostama verkosto, joka neutraalina toimijana voi edistää yhteisiä tavoitteita. KEHO tekee keskisuomalaisen hyvinvointiosaamisen näkyväksi ja etsii uusia mahdollisuuksia yhteistyöhön ja hyvinvointiongelmien ratkaisemiseen. KEHO on tunnistettu [valtioneuvoston selvityksessä](#) TKI-toimintaa edistävänä toimintamalliksi. Keskisuomalaisessa hyvinvointiosaamisessa on kansallisesti ja kansainvälisesti poikkeuksellista vahva liikunnan, liikkumisen ja urheilun asiantuntemus. KEHOn toiminnassa on aktiivisesti mukana Likesin liikunnan ja terveyden edistämisen asiantuntijoita viestinnän asiantuntijoiden lisäksi.

Vuonna 2020 viestinnän asiantuntijapalvelun rahoitus koostui Keski-Suomen liiton kehittämishastan avustuksesta ja organisaatioiden omarahoitusosuuksista. Vuonna 2020 KEHO-verkoston kyvykkyys toimia yhdessä ja edistää yhteisiä tavoitteita kasvoi. KEHOn brändi vahvistui ja tunnettuus kasvoi kansallisesti ja kansainvälisestikin. Keski-Suomi tunnetaan entistä paremmin vahvasta, monialaisesta hyvinvointiosaamisesta.

Likes ylläpiti ja kehitti Muutostaliikkeella.fi ja Hepafinland.fi -verkkosivustoja poikkivaltion liikunnan edistämisen ja viestinnän tueksi tiiviissä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja valtion liikuntaneuvoston kanssa.

1.5 Mittauspalvelut

(testauspäällikkö Jarmo Heiskanen)

Covid-19-pandemia vaikutti merkittävästi mittauspalveluiden toimintaan, sillä terveysturvallisuuden huomioiminen järjestelyissä on oleellisessa roolissa. Pandemia-aikana tuli vastaan tilanteita, joissa pohdittiin, pystytäänkö mittauksia toteuttamaan turvallisesti. Tilanteisiin vaikutti myös mittaajia vastaanottavan organisaation oma ohjeistus ja asenne mittaamista ja pandemiaa kohtaan. Saimme mittauksia toteutettua, mutta emme välttyneet perumisilta tai siirroilta.

Tutkimusmittaukset

Mittauspalvelut olivat vuonna 2020 toteuttamassa Liikkuvaa matikkaa, PIILO- ja TUTKA2 -tutkimushankkeita. Liikkuvan matikan seurantamittaukset motoriikkamittausten osalta jäivät tekemättä nopeasti muuttuneen pandemiatilanteen ja koulujen sulun takia, mutta kyselyjen osalta tehtiin näyttävä loppupinnistys. PIILO- ja TUTKA2-mittausten osalta mittaukset saatiin tehtyä, PIILOn osalta ne jatkuvat myös vuonna 2021.

Elinkeinotoiminta

Mittausten ja Kuntokatsastuksen markkinointiin ja myyntiin panostettiin erityisesti vuonna 2020. Teimme yhteistyötä Tiimiakatemian kanssa ja loppuvuodesta saimme työkokeiluun myynnin ammattilaisen myyntijohtaja Vesa Pohjosen. Pohjonen jatkaa Likesillä edelleen vuonna 2021 ja edistää tuotteiden myyntiä.

Loppuvuodesta pilotoitiin jyvaskyläisessä yrityksessä Kehon kuntoindeksi -mittauksia onnistuneesti – koronaturvallisesti ja Teamsia testipalautteessa ja tulosten tulkinnessa hyödyntäen.

Kuntokatsastuksen osalta otettiin uusia harppauksia eteenpäin. Kehitystyössä merkittävin osa oli tuottaa sivut ruotsin ja englannin kielille. Oriento Solutions tuotti koodausosaamisen ja Jyväskylän yliopiston kielikeskus teki käännökset. Kuntokatsastuksen infotaulut saivat uuden ilmeen, jonka toteutti Zoneatlas Oy. Ilmeen uusimiselle oli tarvetta, sillä asiakaskuntamme laajeni Keski-Suomen ulkopuolelle ja taulut piti tuottaa sekä suomeksi että ruotsiksi ja jatkoa ajatellen piti jättää myös varaa suomi-englanti-versiolle.

Kuntokatsastusreittien toimitukset kasvoivat ja näkymät näyttävät lupaavilta.

2 Tilikauden päättymisen jälkeiset olennaiset tapahtumat sekä arvio tulevasta kehityksestä

2.1 Hallitus

Säätiön hallitus saatiin muodostettua ja järjestäytymään maaliskuussa 2021. Puheenjohtajana jatkaa Tom Nevanpää (JKL nimittäjänä, 31.8.2021 saakka), varapuheenjohtajaksi valittiin Sarianna Sipilä (JY). Hallituksen muu kokoonpano on Jani Laaksonen (JYY, varajäsen Elina Kärkkäinen), Jukka Ollikainen (JY yliopistosäätiö, Seppo Virta), Pekka Nikulainen (Jaana Laurila, Suomen Olympiakomitea), Tommi Vasankari (UKK-instituutti, Mika Pekkonen), Timo Ståhl (THL, Leena Paakkari, JY LTDK), Anna-Leena Sahindal (Mauri Kallinen, KSSHP).

2.2 OKM-avustukset

OKM on myöntänyt Likesille haetuista avustuksista merkittävimmän osan helmi-maaliskuussa 2021. Yleisavustus myönnettiin anottuna, muiden avustusten osalta avustusten myöntö oli osittainen, ja käyttöaika rajautui 30.11.–31.12.21 välille.

2.3 JAMK-prosessi

Integraation valmistelua on tehty useassa temaattisessa työryhmässä, asioita on käsitelty avoimesti ja organisaatioiden eroavuuksia on tarkasteltu rakentavassa yhteistyön hengessä.

2.4 Elinkeinotoiminta

Elinkeinotoiminnan näkymät ovat lupaavat, myyntijohtajan palkkaaminen on ollut erittäin onnistunut toimenpide. Uusien mahdollisuuksien tunnistaminen ja realisoiminen on lähtenyt hyvin käyntiin.

3 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Likes-JAMK- yhdistymisen valmistelua on tehty syksystä 2019 alkaen. Prosessiin on käytetty runsaasti työaikaa, ja yhdistymisen voi ennakoida turvaavan ja vahvistavan Likesin tarkoituksen toteuttamista eli toimintojen jatkamista. Organisaatioiden ja erilaisten toimintakulttuurien yhteensovittaminen on vaativa prosessi, etenkin kun se on tapahtumassa pitkän poikkeuksellisen ajanjakson jälkeen. Yhdistymisvaihetta on pystyttävä johtamaan selkeästi ja henkilöstölle täytyy osoittaa riittävästi aikaa valmistautua uusiin asioihin – meneillään olevien tehtävien hoitamisen lisäksi.

Yhdistymisprosessin onnistumisen kannalta keskeistä on pystyä jatkamaan nykyisiä toimenpiteitä sujuvasti. Tämä edellyttää avainhenkilöstön sitoutumista ja pysyvyyttä, mitä on kaikin käytettävissä olevin keinoin tuettava.

Tällä hetkellä työskennellään yhdistymisen toteutumiseksi. On kuitenkin varauduttava mahdollisuuteen, että jostain syystä suunnitelmat eivät toteudu. Toiminnan jatkaminen itsenäisenä säätiönä vaatisi merkittäviä muutoksia säätiön tulorakenteeseen, etenkin elinkeinotoiminnan liikevaihdon lisäämistä.

Likesin toimintojen rahoitus on tullut pääasiassa rahapelitoiminnan tuotoista jaetuista avustuksista. Rahapelitoiminnan tuottojen käsittely valtion talousarviossa sekä määrärahojen taso tulevina vuosina on laajan keskustelun kohteena. Odotettavissa oleva muutos aiheuttaa huolta laajassa edunsaajakentässä, edessä voi olla kiivas kamppailu niukkenevista resursseista.

4 Taloudelliset tunnusluvut ja arvio taloudellisesta asemasta

Likesin kokonaistuotot, joihin sisältyy aikaisemmilta vuosilta siirtyneitä avustuksia, olivat 4.481.166,82 € (vuonna 2019 5.571.470,09 €). Edelliseltä vuodelta siirtyneitä avustuksia oli jälleen runsaasti käytettävissä ja avustuspäätösten kokonaismäärä laski hieman vuodesta 2019. Vuonna 2020 alkaneen Liikkuva aikuinen -ohjelman toimenpiteisiin ei enää kuulunut avustusten edelleen myöntö (aikaisemmin KKI-ohjelmassa tällaista avustusta oli n. 930 000 € vuosittain), joka selittää kokonaistuottojen selkeän laskun. Muut kuin OKM:ltä saadut avustukset lisääntyivät hieman vuoteen 2019 verrattuna. Muut tuotot kuin julkiset tai niihin rinnastettavat avustukset laskivat alle puoleen edellisestä vuodesta ja niitä oli kokonaistuotoista 197.151,60 € (vuonna 2019 439.810,01 €). Aikaisempina vuosina tuottoisa

seminaaritoiminta jäi vuonna 2020 pandemian jalkoihin. Toisaalta JAMK yhteistyön syventyminen loi Likesin talouteen lupaavia näkymiä, jotka konkretisoituvat osittain jo vuoden 2021 aikana. Tilikauden tuloslaskelma osoittaa -26.087,79 € alijäämää.

Vuosi 2020 oli Likes:lle, kuten monelle muullekin korona-ajan toimijalle varsin haasteellinen. Likes onnistui kuitenkin ottamaan haltuun valtionavustuskäytänteiden vaatimuksia ja panostamaan elinkeinotoimintaansa tulosten jäädessä suunniteltua vähäisemmiksi. Toiminta-avustuksella pystyttiin kattamaan erityisavustusten vaatimat omarahoitusosuudet, mutta toiminnan muut tuotot eivät täysin riittäneet kattamaan avustuskelvottomia kustannuksia. Avustuskelvottomiin kustannuksiin tuli merkittävä lisäys Korkeimman hallinto-oikeuden hylättyä Likesin valituksen 22.5.2020 koskien takaisinperittäviä valtionavustuksia 386.431,71 € (OKM/38/626/2014), jonka seurauksena Likes maksoi ensimmäisen maksuerän 77.000,00 € Opetus- ja kulttuuriministeriölle 21.6.2020. Edellisen lisäksi takaisinperintä kirjattiin kokonaisuudessaan Likesin omaan pääomaan ja lisäämään edellisten tilikausien tappiota. Maksuohjelmassa on ensimmäisen erän lisäksi neljä muuta erää, joilla velkaa lyhennetään tulevina vuosina 2021 - 2024 1.12. erääntyvinä maksuina (3 erää 77.000,00 € ja viimeinen erä 78.431,71 €).

Säätiö rekisteröi oman pääoman menettämisen keväällä 2016. Tilinpäätöshetken oma pääoma on -751.529,21 €.

4.1 Arvio taloudellisesta asemasta

Likesin taloudellinen asema on entistä hauraampi, vaikka vuosi 2020 oli vallitseviin olosuhteisiin ja takaisinperinnän lisälaskun huomioiden kuitenkin tuloksen puolesta kohtuullinen. Avustustalouden osuus kokonaisuudesta on edelleen suuri, ja vaikka OKM pääsääntöisesti edellyttää sangen pientä omarahoitusosuutta avustuksilleen, muodostuu näistä Likesin kohdalla vuositasolla merkittävä summa.

Säätiön hallitus käynnisti vuonna 2017 toimet pääomarakenteen parantamiseksi. Tilanteeseen ei ole vielä löytynyt yhtä, selkeää ratkaisua ja takaisinperinnän myötä tilanne heikentyi voimakkaasti entisestään. Tulevaksi vuodeksi 2021 rekrytoitiin myynnin ja markkinoinnin ammattilainen elinkeinotoiminnan tukemiseksi ja tehostamiseksi kaikkien säätiön vastuualueiden osalta.

4.2 Hallinto ja lähipiiri

Säätiön hallitus, johto ja tilintarkastajat

Säätiön hallitus 2020 (toimikausi 2018–2020)

Jäsen	Nimittäjäyhteisö	Varajäsen	Nimittäjäyhteisö
Tom Nevanpää pj.	Jyväskylän kaupunki	Ari Karimäki	Jyväskylän kaupunki

Jukka Ojalainen	Jyväskylän yliopistosäätiö	Seppo Virta	Jyväskylän yliopistosäätiö
Heikki Herva	Jyväskylän yliopisto	Anu Mustonen	Jyväskylän yliopisto
Marjukka Mattila	Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta	Alberto Politi	Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta
Mauri Kallinen	KSSH	Anna-Leena Sahindal	<i>Likes hallitus</i>
Timo Ståhl	Terveystieteiden tutkimuskeskus	Tommi Vasankari	UKK-Instituutti
Pekka Nikulainen	Suomen Olympiakomitea	Juha Peltosalmi	Soste ry
Mika Pekkonen vpj.	<i>Likes hallitus</i>	Ari Heinonen	Liikuntatieteellinen tiedekunta (JY)

Hallitus piti vuoden 2020 aikana yksitoista (11) kokousta. Hallituksen jäsenille ei maksettu kokouspalkkioita.

Säätiön ja Likes-tutkimuskeskuksen työsuhteisena johtajana toimi Eino Havas. Tutkimuskeskuksen johtoryhmään kuuluivat Tuija Tammelin (varajohtaja), Annaleena Aira, Antti Blom, Jarmo Heiskanen, Jyrki Komulainen, Kaarlo Laine, Tuija Laulajainen (alk. 30.3.2020), Eriikka Saastamoinen (15.3.2020 saakka) ja Niina Valkama.

Tilintarkastajat

Säätiön tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö Sys Audit Oy, päävastuullisena tilintarkastajana HT Anni Kilpinen, varamiehenä KHT Lauri Heinonen.

Lähipiiritoimet

Toimintavuoden 2020 aikana säätiön lähipiiriin kuuluivat hallituksen jäsenet, säätiön johto ja tilintarkastajat sekä edellä mainittujen puoliset, lapset, vanhemmat sekä sisarukset ja yhteisöt, joissa edellä mainituilla on määräysvalta.

Likes ei myöntänyt omista varoistaan avustuksia eikä muitakaan osittain tai kokonaan vastikkeettomia taloudellisia etuja säätiölain 8 § 1 momentin tarkoittamille lähipiiriin kuuluville.

Säätiön johtajalle maksettiin työsopimuksen mukainen palkka, tilintarkastajille laskutuksen mukainen korvaus.

TULOSLASKELMA

Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES

	1.1.2020-31.12.2020	01.01.2019-31.12.2019
Varsinainen toiminta		
Tuotot	4 441 166,82	5 531 470,09
Kulut		
Palkat	-2 606 102,87	-2 471 528,70
Eläkekulut	-395 545,83	-420 514,17
Muut henkilösivukulut	-72 857,99	-61 024,64
Poistot	-15 619,84	-16 227,91
Muut kulut	-1 418 302,90	-2 612 621,69
Tulojäämä	-67 262,61	-50 447,02
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Tuotot		
Korkotuotot	520,52	1 143,14
Osinkotuotot	0,00	3 214,75
Vuokratuotot	65 106,03	63 756,00
Muut rahoitustuotot	680,89	10 875,04
Kulut		
Korkokulut	-73,29	-1 618,15
Vastikkeet	-47 774,88	-45 288,22
Muut rahoituskulut	-15 899,65	-17 299,81
Tulojäämä	2 559,62	14 782,75
Yleisavustukset	40 000,00	40 000,00
Tuloverot	-1 384,80	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä	-26 087,79	4 335,73

TASE**Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES**

	31.12.2020	31.12.2019
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	6 677,35	11 128,90
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>44 140,01</u>	<u>60 631,13</u>
	50 817,36	71 760,03
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	25 504,85	34 006,47
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	397 513,12	396 832,23
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	40 304,37	43 604,61
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	64 015,25	48 800,06
Muut saamiset	33 736,90	33 736,90
Siirtosaamiset	<u>70 704,60</u>	<u>60 030,47</u>
	168 456,75	142 567,43
Rahat ja pankkisaamiset	<u>2 170 875,55</u>	<u>1 798 232,71</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>2 853 472,00</u>	<u>2 487 003,48</u>

TASE**Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES**

	31.12.2020	31.12.2019
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	8 409,80	8 409,80
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-733 851,22	-351 755,24
Tilikauden yli-/alijäämä	-26 087,79	4 335,73
Oma pääoma yhteensä	-751 529,21	-339 009,71
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	
Muut velat	17 388,00	0,00
Siirtovelat	<u>232 431,71</u>	<u>17 388,00</u>
	249 819,71	17 388,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00
Ostovelat	169 876,69	55 635,15
Muut velat	74 825,31	60 555,10
Siirtovelat	<u>3 110 479,50</u>	<u>2 692 434,94</u>
	3 355 181,50	2 808 625,19
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>2 853 472,00</u>	<u>2 487 003,48</u>